

POLITIKAI NAPILAP.

Majelenik minden este (vasárnap kivételével).

Szám 1 krajczár.

Előfizetési ára:

Helyben hához hordva vagy vidéken postai szétküldéssel: egy hónapra 60 kr.

Esti Hírlap

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda
V. ker., Honvéd-utca 4. szám.Szerkesztési órák:
élelőtt 10 órától délután 3 óráig.

Kiadóhivatal nyitva egész nap.

Szerkesztési telefon: 688.

Kiadóhivatali telefon: 888.

Budapest, május 11.

A király a delegációkhoz ma intézett beszédében a háború kérdésben a feltétlen semlegességet proklamálta.

A kuria Fuchsnak a jelentéshelyi rablógylkosnak halálos ítéletét megváltoztatta.

A király beszéde.

Előbb az osztrák, azután pedig a magyar delegáció tagjait fogadta ma a király a budai várakban.

Schönbörn gróf, illetőleg Széll Kálmán üdvözlő beszédére a következő szavakkal válaszolt a Felséges Ur:

Hü ragaszkodásuk nyilvánítását élénk meglepedéssel fogadom és ha köszönetem kifejezésével viszszonom.

Különös elégtételre szolgál ez alkalommal újlag hangsúlyozhatni, hogy viszonyaink az összes hatalmakhoz, különösen a velünk szomszédos államokhoz a lehető legjobbak.

A görög-török békekötés folytán létesült helyzet végleges szabályozása felé közeledik és azon reményre jogosít, hogy az összes európai nagyhatalmak további egyetértő működése folytán nekünk a kelet politikai viszonyainak békés kifejtésére szolgáló szilárd alap fenn fog tartani.

Azon ok, melyek arra indítottak bennünket, hogy a múlt évben felmerült veszélyek elszigetelése és körülhatárolása céljából a többi hatalmakkal való egyetértésünket anyagi közreműködéssel is támogassuk, immár elesvén, elhatároztuk, hogy hadcsapatainkat és hajóinkat Kréta szigetéről visszavonjuk és ezen még nyitva maradt konkrét kérdés megoldásánál ezuttal csak a diplomáciai tárgyalások terére szorítkozunk.

Öszinte meglepedésemre szolgál szárazföldi és tengeri haderőm ez alkalommal kirendelt csapatainak példás maguktartásáért és feladataik köteleseghű teljesítéséért elismerésemet kifejezhetni.

Mély sajnálattal kell megemlékeznem a Spanyolország és az Amerikai Egyesült-Államok közötti ellenségeskedésről, melyeket sem a pápa ó Szentiségének, az összes európai nagyhatalmak által támogatott barátságos közvetítése, sem a spanyol kormány messzemenő előzékenysége meg nem gátolhatott.

Midőn a szoros semlegesség fenntartására el vagyunk hatá-

rozva, adjunk kifejezést azon óhajításunknak, vajha mielőbb sikerülne a hadakozó feleknek a felmerült elentétek igazságos kiegyenlítése útján e szomorító harcznak véget vetni.

Hadügyi kormányom, tekintettel a bizonytalan helyzetre, valamint az összes államok hadi erejének gyorsan haladó fejlődésére, a fegyvereknek és a hadi anyagnak a múlt évben jelzett és megkezdett nagyobb mérvű beszerzését ez évben folytatta,

Meg vagyok győződve, hogy ezen előrelátásból tett intézkedések megítélésében Önöket szokott belátásuk és hazafias áldozatkészségük fogja vezérelni.

Bosznia és Hercegovina általános fejlődése az eddigi rendes utakon halad és ezen országok kormányzatának költségei ez idén is saját bevételeikben lelik teljes fedezetüket.

Melegen óhajtván, hogy működésüket állandós siker koronázza, szívélyesen üdvözlöm Önöket.

Világos és határozott a királyi beszédnek minden mondata. Röviden de félreérthetetlenül kimondja, hogy külügyi politikánk ma is a béke politikája a hármasszövetség alapján. A régi változatlan felfogás azonban új biztosítékokat is nyert abban a barátságos viszonyban, melylyel az összes hatalmak, főképpen pedig a szomszédos államok iránt viseltetünk. És ez annál nagyobb nyomattal esik a mérlegbe, mert a barátságos szomszéd államok sorában Oroszország is benne foglaltatik.

Nem fog meglepni senkit, hogy a spanyol-amerikai háborúval szemben I. Ferencz József sajnálkozását fejezi ki, de az aztán már nevezetes külpolitikai enunuciáció, hogy monarkianak a két hadakozó féllel szemben a legteljesebb semlegesség álláspontjára helyezkedik.

És amint így a világ minden része felé csak béke galambokat röpitgetünk, mint valami sötét felhő elborítja a látóhatárt a 37 milliós hadügyi túlkövetelés. Ezt meg kell szavazni, mert javítani kell a fegyvereket és bővíteni kell a maniciót. Szegény Görögország, ne panaszkodj sorsod fölött. Kevesebbe került neked a nemzeti becsületért vívott nagy háború, mint nekünk az évről-évre prolongált béke.

Budapest május 11.

+ Tanfelügyelők előléptetése. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter előléptette: Vargyas Endre királyi tanfelügyelőt a VII. fizetési osztály 2-ik fokozatába; továbbá Deák Lajos, Ruzsicska Kálmán, Varjassy Árpád, Dancs Bertalan, dr. Tergina Gyula, Kuliszeky Ernő, Simó Béla, Kozma Ferencz és és Festetics Benno gróf királyi tanfelügyelőket a VIII. fizetési osztály 1 fokozatába: végül Kakujay Károly, Csernátóny Gyula dr., Matavovszky Béla, Kosztka Mihály, Eördögh Dezső, Kubányi

Károly, Dengi János dr., Skossa Dezső, Váro Bényi és Pintér Gábor dr. kir. tanfelügyelőket a VIII. fizetési osztály 2-ik fokozatába. Továbbá Szemes Imre és Ember János segédtanfelügyelőket a IX. fizetési osztály 1. fokozatába; Laubheimer Róbert, Hitter Ferencz és Balogh Sándor királyi segédtanfelügyelőket a IX. fizetési osztály 2. fokozatába; Laub Sándor, Beregszászy István és Jánossy Gyula kir. segédtanfelügyelőket a X. fizetési osztály 1. fokozatába; továbbá Balogh István, Sz. Nagy Géza, Gulyás Ferencz és Láng István királyi segédtanfelügyelőket a X. fizetési osztály 2. fokozatába; végül Ósi Vendel királyi segédtanfelügyelőt a IX. fizetési osztály 3. fokozatába ki-nevezte.

X Az ó-budai választás. A III. kerületi egyesült ellenzéknek ma lesz az első erőpróbája. Ma este fél nyolcz órára ugyanis értekezletet hívott össze, melyen Vészi József képviselőjelölt kíséretében ifj. Ábrányi Kornél, Blaskovics Ferencz, Hentaller Lajos, Kubik Béla és Thaly Ferencz képviselők is meg fognak jelenni, így tehát szembe kerül az Ország-párttal, melynek jelöltje ma tartja programbeszédét. Vészi József holnap este fél nyolcz órakor mond programbeszédet a korona-utcai polgári iskola tornacsarnokában.

A delegációk fogadása.

(Az Esti Hírlap tudósítójától.)

Fél 12 órakor az osztrákok az Akadémia-utcai palotában egy órával később a magyarok a főrendiház tanácskozási termében gyülekeztek össze, hogy felmenjenek a budai várba a szokásos hódolás bemutatása végett.

Az osztrák delegációt Schönbörn gróf vezette, aki jelentéktelen beszédben üdvözölte az uralkodót. Nem gy Széll Kálmán a magyar delegáció vezetője.

Hatalmas program volt az, melyet e kitűnő államférfi a trón előtt kifejtett, telve politikai éleslátással és nemzeti önérettel.

Az a folytonosan felhangzó éljen és lelkesültség, mely a delegátusokat önkéntelen tetszésnyilvánításokra ragadta a legelső sorban tehát a mellett tanubizonyoságot.

Széll Kálmán nagyszabású beszéde egyébként szó szerint való szövegében így hangzott:

Császári és apostoli királyi Felség! Legkegyelmesebb Urunk!

Elődeink által 30 év óta gyakorolt hagyományos szokás és szívünk érzelmei hoztak bennünket Felséged legkegyelmesebb színe elé.

Mielőtt küldetésünkhöz híven az 1867: XII. t.-czikk által reánk ruházott feladat megoldásához fog-nánk: sietünk Felséged trónjának zsámolyára legmélyebb hódolatunkat letenni és Felségedet ez alkalommal is öröklött hűségünkről és rendíthetetlen ragaszkodásunkról biztosítani. Azt hisszük, hogy amikor ezzel teszszük meg az első lépést: a legjobban kezdjük meg munkánkat. Felséged bölcsesége és békeszeretete, amely előtt Európa a legnagyobb tisztelettel hajlik meg, bizto-

sitotta nekünk hosszú évek során át a béke áldásait.

A barátság és a viszony, amelyben minden hatalommal, különösen a velünk szomszédos államokkal állunk és a hármasszövetség az európai békének ezen elsőrendű tényezője remélhetőleg meg fogják őrizni számunkra még hosszú időkre a békét, amelyre a mai nagy gazdasági és társadalmi problémák között minden állam utalva van és amelynek áldásai nekünk, fejlődő országnak, az állami intézmények kiépítésének nagy munkájában oly nagyon szükségesek és becsek.

Távoli, tengerentúli földrészekben ellenségeskedés és áldatlan csatározás folyik.

Érdekeinkjött semmiben sincsenek érintve és így természetszerűleg következik ebből ezen háborúval szemben állásunk semlegessége; mélyen sajnáljuk azonban azt a pusztító szerencsétlen viszályt. De, mert tudjuk, hogy végre a béke legbiztosabb kilátásai mellett is önmagunkról önnön magunknak kell gondoskodni és az igazi biztosság az önerőben fekszik: nem fogunk megtagadni semmit, ami az osztrák-magyar monarchia és Hazánk védképességének biztosítására és erősítésére — mert mindkettőnek védelmi érdekei elválaszthatatlanul azonosok, mulhatlanul szükségesnek bizonyul. Felséged kormányai, Felségednek, mint legfőbb Hadurnak intencióihoz képest, gondoskodtak a multban is arról, hogy a képviselők által áldozatkészséggel megajánlott eszközök segítségével a közös hadsereg — Felséged e díszteljes és vitéz serege, amely a miénk is, amelyben ifjuságunk virága rója le védelmi kötelességét a haza iránt — folytonos fejlődéssel és tökéletesbüléssel a harcokképeség oly fokát érje el, mely büszke öntudattal és a biztosság megnyugtató érzetével tölt el bennünket. Mindezt fel fogjuk készségeggel ajánlani ezután is, amit az ország anyagi ereje és gazdasági forrásai megengednek, mert ezeknek érintetlen megőrzése az államnak életfeltétele és a védképességnek magának is legelső biztosítéka.

Felséges Császár és apostoli Király! Az utolsó két év eseményei gazdagok voltak a kegyeletes megemlékezés örömmünnepeiben. Ezen ünnepek csillogó fényletűnt: de a mi nem tűnt el, hanem mély nyomokat hagyott hátra és a nemzet számára kincseket rakott le, az a királyi nyilatkozatok és tények egész sorozata, amelyek amaz ünnepeket soha el nem évülő történelmi jelentőséggel ruházták fel. Ezredéves történelmünk tanúsága szerint a Korona és Nemzet egybeolvadása törekvésekben és érzésekben oly erőt ad, amely minden vészszel dacolni képes. Szilárd alapokon nyugszik minden, ha Király és nemzet egyet akar-nak: ingataggyá válik enélkül az egész állam élete. Felséged felkereste hű magyar nemzete szívét és megajándékozta királyi bizalmának fényes jeleivel. Felséged azzal a királyi tényével, hogy a multnak ke-

gyeletes megemlékezésében és a nemzet legdrágább érzéseiben egyesült a nemzettel: magával ragadta és lángra gyújtotta a bámulatos lelkese-
dés a rajongó, szeretet és örök hála ér-
zésével hű magyar nemzetét. A nemzet
hálája és a nép szeretete: a korona leg-
szébb ékessége. A korona dicsősége
és fénye besugározza és megzomán-
csozza a nemzet életét és a nem-
zet egyik leghatalmasabb erőforrása.
A nemzet ereje és boldogsága a
trón legnagyobb biztonsága, amely
az idők minden viharának ellentáll.
Az örömmünnepek után a nagy
munka komoly ideje következ-
zett be. Nagy és fontos függő
kérdések sürgős megoldása jár
ebben az évben is az országra.
Hálás és hódolatteljes szívünk egész
melegével kérjük a Mindenhatót,
hogy Felségedet, ezen Felségedre
és minden népeire oly emlékeztető
esztendőben is, áldásának bőségé-
vel árasztva el és kísérelje minden
tettében és minden lépésében: ré-
szesei lesznek az Isten ezen áldá-
sának ekképpen Felséged hű népei
is, mert hiszen Felséged minden
gondolata, atyai szívének minden
dobbanása népei boldogításának
van szentelve!

A fogadási szertartás, melyen a közös
és a magyar minisztereken kívül Ap-
ponyi Lajos gróf magyarországi udvar-
nagy, Bánffy György gróf főkamara-
helyettes, Paar gróf lovassági tábornok
főhadsegéd, Pálffy Andor gróf magyar
testőrkapitány és Dietrichstein herceg
szárnysegéd is közreműködtek, csak
annyiban különbözött az eféle fogadá-
soktól, hogy a fél udvari gyász követ-
keztében gyászöltözötben jelentek meg a
delegátusok, akik rendjeiket fekete
szalagon és csak ékkövek nélkül visel-
hették.

Ez szolgál magyarázatul annak, hogy
főképpen a magyar delegátusok nem
voltak teljes számban jelen és talán
éppen ezért a szokásos cerce is igen
rövid ideig tartott és semmiféle ne-
vezetes kérdést nem hozott felszínre.

A képviselőház ülése.

Harmincz honatya van jelen az ülés-
teremben, mikor Szilágyi Dezső elnök
megnyitotta az ülést.

Mielőtt a hitelszövetkezetekről szóló
törvényjavaslat tárgyalásába fogott volna
a Ház, az elnök bemutatta a belügy-
miniszter átiratát, Fenyvessy Ferenc-
nek Veszprém vármegye főispánjává
történet kinevezetéséről és egyúttal be-
jelentette, hogy Fenyvessy Pápa város
mandátumáról lemondott.

A Ház megbízta az elnököt az új
választás elrendelésére s több köz-
ség kérvényét, melyek a földadó leszállí-
tását és a tőzsdeadó behozatalát sürgetik,
a kérvényi bizottsághoz utasítja.

Következett a gazdasági és ipari
hitelszövetkezetekről szóló törvényja-
vaslat tárgyalása.

Makkfalvy Géza emelkedett fel el-
sőnek szólásra, aki beszéde elején hang-
súlyozza, hogy a kormánypárt tagadta
a kisparosok és kisbirtokosok válságos
helyzetét s imo most későn bár, de
még is elismeri. A kis existenciáknak
az hatott pusztítólag, hogy a kormány
korlátlanra tette az uszort. Ismer olyan
közsegeket, ahol 40, sőt 60 százalékos
kölcsönrel dolgoznak. A kis existen-
ciáknak nem volt hitele s ez csak az
uszorások helyzetét segítette elő. Ezen
akar segíteni a javaslat.

Ezután a javaslat bírálatába bocsát-
kozott s rábizonyította nagy alapos-
sággal, hogy a javaslat megbénítja az ön-
segélyt és öntevékenységet. Ezért kifog-
gásolja a javaslat 2. §-át, amely a
hitelszövetkezetek alakításának korlátot
szab. Reámutatott a bírói ellenőrzésre,
mely elég garanciát nyújthat arra

hogy a szövetkezetek méltatlankor ke-
zebe ne juthasson.

Az ellenzék nagy figyelemmel kíséri
a szónok fejtegetéseit, aki ezek után
annak az aggályának ad kifejezést,
hogy a javaslatban új eszközt kap a
kormány a beavatkozásra. És itt felveti
azt a kérdést, miért mellőzte a kormány
a Károlyi gróf fele szövetkezeteket,
amelyek olyan szép eredményeket mu-
tottak fel. Ez a javaslat megfosztja a
a régebbi hitelszövetkezeteket, mert privi-
legiummal nem látja el őket, ha csak
át nem alakulnak.

Aggodalmi és kifogásai ellenére el-
fogadja a javaslatot általánosságban
mert reménye van arra, hogy kellő
módosításokkal hasznos törvényt lehet
belőle alkotni. Azon esetre azonban,
ha a kormány ridegen visszautasít min-
den módosítást, harmadszori olvasásban
sem ő, sem a nemzeti párt nem fogja
megszavazni a javaslatot — fejezte be
beszédét az ellenzék zajos helyeslése
között.

Kormánypárti szónok következett:
Sámuel Lázár, aki azt fejtegeti, hogy a
javaslat nem a szövetkezeti jog általá-
nos rendezését célozza, hanem a kis
gazdák és kisparosok hitelügyén kíván
segíteni. Mivel az eddigi tapasztalatok
szerint az existenciájukban veszélyez-
tetett kisemberek hitelügyei vagy
épen nem, vagy csak igen kis mérték-
ben találtak méltatlásra és mert az
ország szegényebb vidékein szövetke-
zetek alig keletkeztek, helyesnek és
üdvösnek tartja, hogy a szövetkezeti
szellem terjesztése mellett a javaslat a
kis embereknek eddig teljesen ch-
nyagell személynél hiteltel felkarolja és
állami segélyt támogatja.

A jobboldal helyeslése itt félbeszakítja
a szónokot, aki ezután azt bizonyította,
hogy ezen kivételes törvényjavaslat csak
kezdetek egy hatalmas és népies hi-
telszövetkezetek, melynek rendeltetése,
hogy hitelnyújtás által a kisemberek
helyzetén segíten és hogy további fej-
lődésében a bír csekély vagyonnal bír,
de jóval több munkát emel és tulaj-
don, vagy bérelt útján földhöz juttat-
hassa.

Az agrárszociálistámszról beszélt azu-
tán Sámuel Lázár a Ház általános ér-
teklődése mellett és kimutatja, hogy az
más államok szociálistámszával nem
hasonlítható össze és miután ezen nagy
fontosságú mozgalmakról csak a híri-
pok útján szerezhetnek értesítést, fel-
hívja kormányt, hogy a mozgalomra
vonatkozó összes iratokat tájékoztos
végül a képviselőháznak mutassa be,
miután a napfényre került bajok or-
voslásával mulhatatlanul foglalkozni
fog kelleni.

Rámutat egyúttal a birtokos osztály
és a kis emberek és munkások közötti
viszony elhidegülésére, aminek két
részen abban találja, hogy az újabb
szellemben nevedett birtokosság szá-
kított a régi patriarális viszony
fenntartásával és az önállóságra utalt
nép a megszokott jóakaró vezetést és
támogatást nem nélkülözhetette, minek
folytán a régi bizalmas viszony helyét
elhidegülés és ellenséges indulat váltotta
fel, ami egyszersmind az agrárszociá-
lizmus talaját előkészítette és annak
melegágyává lett.

Visszatérve magára a törvényjavas-
latra, kiemeli a szövetkezeteknek a bé-
kés fejlődésre való kihatását és hogy
eztön egészséges közszellemet és józan
ga dasági haladást lehet teremteni; de
a modern korszellemmel szemben, mely
a társulásban keresi és találja fel a
haladás biztosítékát és eszközt, ugy az
államnak, valamint a társadalomnak
önmaga iránti kötelessége, hogy
ezen társulási szellem helyes irá-
nyítására befolyást vegyen, mert ettől
függ, hogy a társulás a békés fejlődés
útjára, vagy a jogrend ellen lázadó
anarkiára vezet és ezért a társulási
szellem terjesztése és irányításában te-
vékeny részt kell, hogy vegyen. Ezen
javaslat elfogadása által — ugymond
— a humanizmus és segélynyújtás azon
útjára lépünk, amelyen a kisemberek
anyagi sorsának javításánál nem állha-
tunk meg, hanem ezen uton tovább ha-
ladva a munkások sorsának javítása és
mindenek felett a legelhalgyottabb és a
humanizmusra első sorban utalt

kereset és munkanélkültek és szegé-
nyek ügyével fog kelleni foglalkozni.

A szegény ügyre vonatkozólag, mely-
lyel hosszasan és igen figyelemreméltón
foglalkozik, előadja, hogy a nyomor
terjedése mellett a társadalom önkéntes
jótékonyág útján feladatának már alig
tehet eleget; különösen azért, mivel a
nagy vagyon és nagy jövedelemmel
ellátott magánosok és vállalatok az
ezzel járó társadalmi kötelességük-
nek csak aránytalan kis mértékben
felelnek meg. Hivatkozik arra, hogy a
jótékonyágot gyakorló számos fővárosi
intézmény adományait majdnem mindig
kis körből kénytelen meríteni és ezáltal
a társadalom ezen kis részt túlságosan
igénybe veszi, míg csak a főváros-
ban levő bankok és takarékpénztárak az
évenként kimutatott 20 millió forint jövedelemből — két
három intézet dícséretes példájától el-
tekintve — semmit sem áldoznak a
jótékonyág gyakorlására. Felhívja a
kormány figyelmét a szegény ügy tör-
vényes rendezésének sürgős szükségére
és kéri addig is, hogy mindazon ese-
tekben, midőn az állam vállalkozás,
szállítás, vagy üzlet szempontjából
szerződik, vagy kedvezményeket nyújt,
hogy mindazon esetekben egy általá-
nos segélyalap javára bizonyos járulé-
lék fizetését kikössa.

E dícséretes szavak az ellenzéken
mélto feltűnést, a kormánypárton pedig
általános helyeslést idéztek elő és
mindenki csak azt óhajtott, bárha
fogantja is lenne annak a felhívásnak.
Sámuel Lázár egyébként a törvényja-
vaslatot elfogadta.

Zichy Aladár grófot a néppárt gene-
rálisának, Zichy Nándor grófnak fiát
szólította fel a jegyző ezután szólásra,
aki a néppárt álláspontját fejtette ki.

A javaslat — ugymond — olyan
mint a modern házépítés. Megcsinál-
ják a vaskeretet s ebbe bele kell
hogy illesztessék az egész épület. Mi
azt kívánjuk, hogy a szövetkezetek or-
ganuma olyan legyen, mint egy oly
apróbb gyömböcska, mely a földből,
a naphól meríti erejét és önbizalmát.
Alulról szokták szervezni és építeni a
szövetkezeteket, a javaslat pedig az
állami omnipotenciája alá helyezi. Ez a
javaslat olyan, hogy más részleteinek
megváltoztatásával sem reméljük, hogy
az igazi hitelszövetkezeti szellemet bele
lehesse hozni.

A néppárt eljenzése és zajos helyes-
lése között fejezi be beszédét azzal,
hogy a néppárt ehhez a javaslatához
szavazásával nem járulhat.

Az ülés utolsó szónoka a kormány-
párti Selymossy Lajos báró volt, aki
rövid beszédében több módosítást jelen-
tett be, köztük azt, hogy az intelligen-
ciának nagyobb befolyás biztosítsák
törvényben.

Ezzel a vita folytatását holnapra ha-
lasztották, és miután az elnök még be-
jelentette, hogy a tegnapi elmaradt
miniszteri válaszon kívül a holnapi ülés-
en adja meg Bánffy Dezső báró is a
feleletet Lukács Gyulának spanyol-
amerikai interpellációjára, az ülés ke-
véssel 12 óra után véget ért.

TÁVIRATOK

ÉS TELEFONJELENTÉSEK.

Forradalom Olaszországban.

Milanó, május 11. A Porta
Venezianál San Martino tá-
bornokra nyolcz revolvertövést
tettek. A lövések szerencsére
nem találtak. A vasutak katonái
felügyelet alatt közlekednek. Minden
mozdonynál szuronyos katonák
állanak.

Milanó, május 11. Az összes vas-
utak személyzelei sztrájkolnak. Ugy
beszélnek, hogy egész Európára kiter-
jedő vasuti sztrájkot akarnak szer-
vezni.

Sztrájkoló bányamunkások.

Brünn, május 11. (Az Esti Hírlap
távirata.) A peschauer bányaművek
kilencszáz munkása sztrájkol. Mint-

hogy komolyabb zavargásoktól tartanak,
a hatóságok két zászlóalj katonaságot
rendeltek Peschauba.

A francia választások.

Páris, május 11. (Az Esti Hírlap
távirata.) A szocialista párt elhatározta,
hogy Páris V. kerületében Jaurést fel-
lépteti jelöltnek. Jaurés ma fogja közölni
velök elhatározását.

Bulgária és Szerbia.

Szófia, máj. 11. (Az Esti Hírlap
távirata.) A bolgár távirati ügynökség
jelenti: Teljesen alaptalanok azok a hi-
resztelések, mintha Bulgária és Szerbia
között feszült viszony állana fenn és
hogy Naumov titkár ügyében ultimá-
tot nyújtottak volna át.

A háború.

(Az Esti Hírlap táviratai.)

Madrid, május 10.

Havannából érkezett hivatalos tá-
virat szerint nem tudják, hogy hol van
az amerikai hajóraj zöme.

Washington, május 11.

Miles tábornok valószínűleg ma
éjjel indul el törzskarával Tampá-
ból, hogy résztvegyen az első kubai
expedícióban. A Chickamangában
levő összes csapatok parancsot
kaptak, hogy ma éjjel induljanak
el, még pedig az egész gyalogság
s a 3. 6. lovas-ezred Tampába, az
1. és 10. lovas-ezred New-Orleansba
és a 2. lovas-ezred Mobiléba.

Washington, május 11.

Az Egyesült-Államok katolikus
érsekei pásztorlevelet szerkesztettek, a
melyet jövő vasárnap az összes tem-
plomokban felolvasnak és amely elren-
deli, hogy az amerikai fegyverek diada-
láért és az elesettek lelkiüdvéért imákat
mondjanak.

Key-West, május 11.

A »Bratsberg« norvég gőzhajót
és a »Fernandito« spanyol halász-
hajót az amerikai »angrove« hajó
ma ide hozta. A »Bratsberg« né-
hány nap előtt távozott el az itteni
kikötőből. Mozdulatlan azt a gyanut
keltették, hogy át akar törni a
havannai szivronalon, minek kö-
vetkeztében elfogták.

A »Vicksburg« és a »Morriel«
amerikai vérteszletlen hadihajók a
mult szombaton a santa-clarai
ütegek lötvölőbe jutva, csak ne-
hezen tudtak megmenekülni és su-
lyos sérüléseket szenvedtek. Ez azt
bizonyítja, hogy ily hajók nem áll-
hatnak helyt a modern ágyakkal
szemben.

A cirikáló hajók, amelyek a ku-
bai part mentén kémszolgálatot vé-
geznek, azt jelentik, hogy a spa-
nyolok serényen dolgoznak a véd-
művek megerősítésén az egész part
mentén Bahía-Hodától Curdenasig.
Uj földhányásokat emelnek és az
erődítvényeket táviróvonalakkal kö-
tik össze egymással.

London, május 11.

A »Daily News«-nek jelentik Key-
Westből f. hónap 10-éről: A »Gussie«
szállító gőzhajóra rakott hadiszerek 7000
szegyverből, 200.000 töltényből és kü-
lönféle Gatling-ágyukból állanak. A hajó
élelmi és gyógyszereket is szállít a fel-
kelők számára.

Atlnt, május 11.

A »Keiser Franz Josef I.« osztrák-
magyar torpedóuzóhajó elindul
Lisszabonba.

Az új lutri.

(Az Esti Hírlap tudósítójától.)

Ma kezdődött a II. osztályorsjáték
huzása. Az első osztály huzása két na-
pig tart. Huzásra kerül e két nap alatt
egy 60,000, egy 20,000, egy 10,000,
egy 5000 koronás nyeremény. Ezel
mint alább olvasható az 5000 koroná

nyeremény kivételével ma mind kihuzattak. Továbbá van három 2000, öt 1000, nyolcz 500, harmincz 300, ötven 100, és kétezer kilencszáz 40 koronás nyeremény. A mai huzások eredménye a következő:

60.000 (hatvanezer) koronát nyert: 82,528.
20.000 (huszezer) koronát nyert: 52012.
10.000 (tizezer) koronát nyert: 94359.
2000 (kétezer) koronát nyert: 49,169
1000 (ezer) koronát nyertek: 65883, 81084.
500 koronát nyertek: 43562 54429 86706.
300 koronát nyertek: 3647 4142 7174 8194 9900 9309 35159 35207 41443 72091 75533 81970 82974 91778 95589
100 koronát nyertek: 4360 4626 7347 8283 15666 18486 22018 25970 26094 27314 38662 41443 51102 53155 55243 62410 70675 71038 85885 85906 86178 88823 97782 97927 98021 98277.

A többi kihuzott számok 40 koronát nyertek.

ESTI HIREK.

Nansenék elutazása.

(Az Esti Hírlap tudósítójától.)

Nansen feleségével ma reggel utazott el a keleti pályaudvarból Fiuméba. A vonat reggel 7 órakor indult el, mindazonáltal igen nagyszámú közönség gyűlt egybe a bucsuzásra.

A pályaudvaron megjelentek Havass Rezső dr. és Gerster Béla, a magyar földrajzi társaság alelnökei, Berecz Antal főtitkár, Petersen krisztiani osztrák-magyar főkonzul, Perlik Ottó dr. egyetemi tanár, aki remek virágcsokrot nyújtott át Nansen feleségének.

A bucsuzás igen szíves volt. Elragadtatással beszéltek itt tartózkodásuk alatt tapasztaltakról, a park klub «káp-ráztató» estélyéről s megígérték, hogy közelebb ismét eljönnek Budapestre, amelynek szépsége nekik annyira megtetszett. Nansen ismételen hangsúlyozta, hogy határtalan tisztelettel van a magyar nemzet iránt, mely épp oly szabadságszerető mint a norvég.

Havass Rezső dr. megegyezően köszönetet mondott a földrajzi társaság nevében a tudósnak s nejeinek, mire a vonatot az összesereglett közönség lelkes éljenése között kirobogott a pályaudvarból.

Petersen, az osztrák-magyar monarchia krisztianiai főkonzula, aki Nansen társaságában tegnap érkezett ide, néhány napig Budapesten marad. A főkonzul e héten kihallgatáson fogadja ő felsége a király. Petersen tegnap és ma megtekintette a székesfőváros nevezeteseit Altschul Artur budapesti svéd-norvég konzul kalauzólása mellett, aki előtt elragadtatással nyilatkozott fővárosunk szépségeiről.

Városi hírek.

— Az Erzsébet-városi templom építése. Az Erzsébet városi templom építőbizottsága ma délelőtti ülést tartott, Rózsavölgyi Gyula alpolgármester elnöke mellett. Javasolja a bizottság a tanács előtt, hogy a templom tornya részére szükséges négy harangot, amelyeket Tothfalussy Béla plébános már megvizsgált, vegye át a főváros, 13,000 frtnyi árban. A templom fel-zenelésére vonatkozó kisebb jelentőségű ügyek elintézése után az ülés véget ért.

— A számvérőség és pénztár ellenőrzése. A székesfővárosi számvérőség és központi pénztár működésének az ellenőrzésére állandó bizottság van kirendelve. Ennek a tagjai ez időszert:

Biscara Endre (eddigelő elnök volt), Bamberger Béla, Görög István Kövári Ármán, Kurz Ferencz, Mandl I. Ignác, Szobovits Lajos. A bizottság mindezekig össze nem jöhetett, mert nem volt aki összehívja, mivel elnököt még nem választottak. Halmos János polgármester ma délelőtti hívta össze a bizottságot s ezt megalakítottnak mondogatta ki. Aztán elnökké egyhangulag Szobovits Lajost választották meg. A bizottság most már megkezdheti a rendszeres működését.

— A Cseléd Otthon. A Mártha-egyesület, amely a nőcselédok segélyezését tűzte ki nemes feladatának, az úszó Cseléd-Öthont akar építeni, ahol a hely nélkül levő nőcselédok rövid időn át lakást és ellátást fognak — nagyon mérsékelt árban — kapni. Minthogy azonban az egyesület csekély anyagi erővel rendelkezik, a főváros támogatását kéri. Ezért járt ma az egyesület küldöttsége Halmos János polgármester-nél. A küldöttségben ott voltak: Neumann Ármán és Zepernovszky Károlyné urhölgyek, alelnökök s Falk Zsigmond lovag elnök és Tenczer Pál alelnök. A polgármester nagyon szívesen fogadta a küldöttséget s kijelentette, hogy a kérelmet készségesen támogatja.

Rendőri hírek.

— Sztrájk a hajógyárban. Az óbudai hajógyár munkásai sztrájkra készülnek. Az igazgatóság ártit a főkonzulnapsághoz, hogy az esetleges zavarások megakadályozására kellő számú rendőrt küldjön ki. A munkások ma reggel munkába álltak, s eddig zavarás sem volt. A munkások eddigi keresetükkel nincsenek megelégedve, óraszámra dolgozván azt akarják, hogy az eddigi 8 órai munkaidőt 10-re emeljék.

— A lakatoslegények botránya. A dohány-utca 56. szám alatt levő lakatos iparegyesület helyisége előtt ácsorgó lakatoslegények dolgaikról már többször tettünk említést. Elállják a gyalogjárót, sőt az uttetet is, s főleg a nők inzultálásával mulattatják egymást. A rendőrség a múlt vasárnap 65 ilyen munkanélküli lakatoslegényt állított elő és büntetett meg, de az intő példa úgy látszik nem használt. A régi botrányok megint ismétlődtek úgy, hogy a rendőrség tegnap ismét kénytelen volt közbelépni. Ez alkalommal 21 lakatoslegényt állítottak elő, akiket nyomban 10—15 frt pénzbírságra ítéltek.

— Baleset. Az öröm-utca 32. sz. a. levő Meloco-féle cement gyárban a kötő gép elkapta Tuschser Ignác kochniczai szül. 38 éves napzamos jobb karját s kezefejét elmettette. Beszállították az irgalmasok kórházába.

Törvény előtt

— A gellérthegy-i rablói gyilkosság. Fuchs Mátyás és Hegyi Károly bűnügyében ma ítélték a kir. kuria. Az eset, mely annak idején érthető szenczát keltett eléggé ismeretes. A két elzülött kereskedő segéd: Fuchs és Hegyi kicsalták a Gellérthegyre Appel Lajost, Appel ékszerész fiát. Becsálták ott egy gunyhóba s kövekkel agyonverték, pénzt, ékszereit pedig elrabolták. A budapesti kir. törvényszék gyilkosság és rablás büntette miatt Fuchs Mátyást életfogytiglani, Hegyi Károlyt tizenkét esztendői fegyházra ítélte el. A kir. tábla Hegyi Károlyra helyben hagyta az első bírósági ítéletet. Fuchs Mátyást azonban kötél általi halálra ítélte. A bűnüggyel Czorda Bódog elnöke alatt Schédius Lajos előadása alapján az első büntető tanács foglalkozott. Tagjai: Bárhodeiszky Gyula, Sebestyén Mihály, Mikó Miklós, Nedeczky Ödön és Hieronymi Béla.

A kir. kuria megváltoztatta a tábla halálos ítéletét s Fuchst az első bírósággal egyértelműen életfogytig tartó fegyházra ítélte.

Hegyire nézve helybe hagyta a kuria a 12 évi fegyházra szóló ítéletet, amelyből 8 hónapot a vizsgálati fogság által kitöltöttek vesz.

— Új vizsgálóbírói kirendelés. A m. kir. igazságügyminiszter a budapesti kir. büntető törvényszék területére vizsgálóbíróul Puscariu Gyula kir. törvényszéki bírót rendelte ki.

— Sikkesztő körjegyző. Lőcséről táviratozzák a Magyar Hírlapnak, hogy az ottani törvényszék Breisz Bódog kubacsi körjegyzőt több rendbeli hivatali sikkesztás miatt másfél évi börtönré ítélte.

— Freistädter Flóra gondnoksága. Tudvalevő, hogy a budapesti törvénymintegy öt évvel ezelőtt Splényi Árpád bárónt, szül. Freistädter Flóra pázarlás miatt gondnokság alá helyezte. A szép asszony sehogyan tud belenyugodni, hogy az idegenemberek kezeljék millióit s ügyvédje Sik Sándor dr. után folyamodott a törvényszékhez, hogy szüntesse meg a gondnokságot. A törvényszék meg is szüntette, de a tábla formai okokból megsemmisítette az ítéletet. Freistädter Flóra erre újból a törvényszékhez fordult, kérve, mentené fel a gondnokság alól s a törvényszék ezáltal is kimondotta a gondnokság feloldását. A gondnok, a férj s az árvaszék felebbezése folytán a kir. táblára került az ügy, amely ma Dessewffy Géza előadása alapján helybenhagyta a törvényszéki ítéletet.

— Pálik Béla pöre. Pálik Béla festőművész már régebben keresetét indította a budapesti törvényszéknél, huszezer hatszáz forint erejéig, Eszterházy Miklós gróf ellen. Keresetében előadta, hogy a gróf őt 2400 frt majd 3000 frt évi fizetéssel és szabad lakással, holtig udvari festőjének szerződtette, őt bizva meg épített festőiskolája s a tatai színház vezetésével is. Két évig állott a gróf szolgálatában, mikor ez őt hirtelen elbocsátotta. Ebből támadt aztán kártérítési igénye. Megfestette ugyanis a grófnak fali festményül a /fraknoi várat és a nordkircheni kastélyt, melyekért 20.000 frtot követelt Eszterházytól, aki azt állította, hogy a fali festményeket rendszer évi fizetése keretén belül tartozott kiállítani. Így vélekedett a két első bíróság is, de a kuria feloldotta az ítéletet. Az újabb tárgyalás után a törvényszék elutasította keresetével Pálik Bélát, aki a kir. táblához felebbezett. A kir. tábla ma foglalkozott ügyével s igényeit jogosoknak találva, részére lizenkelezettséghez forintot ítél meg s kötelezte Eszterházyt 1200 forint perköllés megfizetésére.

Külföldiek.

— Az udvar köréből. Ő felsége a király ma korán kelve reggel a palotai kápolna oratoriumában misét hallgatott, majd sétát tett a parkban. — A diszszemlére vonatkozólag még nem döntöttek.

— A beteg főherceg. A mai hivatalos lap a következő orvosi jelentést közli: Lipót főherceg ur 6 cs. és kir. felsége nyugodtan töltötte a napot. A táplálék befogadása kissé javult, az általános állapot változatlan. Az éj meglehetősen nyugodtan folyt le. Hörnstein, 1898. május 10-én reggel, dr. Minnigerode s. k.

— Elhunyt érsek. Mainzhoz táviratozzák, hogy Komp, ujonnan kinevezett freiburgi érseket Freiburgba utaztatban tegnap Mainzban szélütés érte, minek következtében az éjjel meghalt.

— Elgázolt zsebmetsző. Hírhejt, veszedelmes zsebmetszőt ért utól a nemzis. Renkó Pál, a heő-csabai zsebmetszők hírhejt vezére, ki rablás zsebmetszés. sikkesztás bűncselekményekért több mint husz évig szenvedett az illavai fegyházban, tegnap reggel a Budapesti Miskolczra jövő személyvonaton rablást követett el. A veszedelmes zsebmetsző azonban rajtaesípték, mikor a rablást elkövette. Abbeli félelmében, hogy újból börtönbe kerül, a rendező pályaudvarnál leugrott a robogó vonatról, de oly szerencsétlenül, hogy a

vonat kerekei alá került, ahol halálát is lelta, még pedig borzalmas módon. A kerekek össze-vissza roncsolták testét.

— Bécsben letartóztatott magyar szociálisták. Bécsből telegrafálja tudósítónk a következőket: A bécsi rendőrség ma reggel a Hungária-szállóban letartóztatta Vidor Istvánt és nejét szociálista üzemek miatt. A letartóztatás azonban nem ment egészen simán mert Vidor az érte küldött detektívől elfogatási parancs felmutatását kérte, minthogy pedig a detektívnek elfogatási parancsa nem volt, Vidor kijelentette, hogy csak karhatalomnak enged.

A biztos hozott is három rendőrt, akik azután a rendőrségre eskortálták Vidorekat. — Érdekes a dologban az, hogy a budapesti rendőrség egyáltalában nem ismer Vidor nevű magyar szociálistát s így nagyon valószínű, hogy a jeles férfit nem is szociálista üzemek miatt hanem egyébért tették a hűvörsre.

— Aki minden áron megakar halni. Herz Ernő fiatal bécsi joghallgató nagyon megunhatta az életét. Erre vall legalább bécsi tudósítónk távirata, amely azt mondja, hogy Herz ma reggel a Semmeringen egy fára felakasztotta magát, hogy pedig a dolgában egészen bizonyos legyen, azonkívül keresztül lőtte a halántékát. Czélját el is érte, azonnal meghalt.

— Halálozás. Miskolczon okolicsnai Okolicsányi Klára asszony élete 51-ik évében e hó 9-én elhunyt.

SZÍNHÁZAK.

Mai színházi műsorok

Nemzeti színházban: Bohémo-világ. Barrier és Murger drámája 5 felvonásban. Főszereplők: Szigeti, Mihályfi, Desző, Török J., Császár, Gabányi, Csillag Teréz. Kezdeté 7 1/2 órakor.

Az operaházban: She. Fantasztikus ballet két részben, 11 képből. Kémény Jenő és Beer Józseftől. Zenéjét Mader Raoul szerzette. Kezdeté 7 és fél órakor.

A Vígyszínházban: Mozgó fényképek. Blumenthal és Kadelburg bohózata 3 felvonásban. Főszereplők: Tapolczai, Delli Emma, Hegedűs, Nikó Lina, Kalmár Piroska, Gál, Góth. Kezdeté fél 8 órakor.

A Várszínházban: Nincs előadás.

A népszínházban: Két tacskó. De Courcelle színműve 2 szakaszban, 8 képpel. Főszereplők: Szirmai, P. Lukács J., Lubinszky, Z. Biró Gábi, Raskó, Kürty Klára, Gázi Mariska. Újvári Kezdeté fél 8 órakor.

A Magyar színházban: Gésák vagy Egy japán teaház története. Sidney Jones operettje 3 felvonásban. Főszereplők: Szenyiklós, Ferenczy, Sziklai, Boross, Loie Fuller, Vlád Gizella. Kezdeté 7 és fél órakor.

Fővárosi nyári színházban: Negyven éves kis leány. Guinbourg bohózata 3 felvonásban. Kezdeté 7 órakor.

A Kisfaludy színházban: Orfeusz a pokolban. Offenbach operettje 4 felvonásban. Kezdeté fél 8 órakor.

* A Vígyszínház vendége. Bernardi olasz színész, aki egymaga játszik végig kisebb darabokat, amelyekben őt szereplő van, e hónap 10-én kezdi meg vendégszereplését a Vígyszínházban. Bernardi szerepeit gyors átöltözéssel s oly hűséggel játsza végig, hogy alig lehet észrevenni, hogy az őt szereplő voltaképpen egy ember. Bernardi mest Drezdában játszik.

* Orfeusz. A népszínházban a jövő héten ismét színr kerül Offenbach szép operettje az «Orfeusz az alvilágban.» A főszerepeket Palóczy Berta, Z. Bárdy Gábi, Csatay Zsófi, Solymosy és Kenedich játszik.

* A városligeti szinkör nyári szonja vasárnap, május 15-én kezdődik. Feld igen jó társulatot szervezett s így jó előadásokra van kilátás. Megnyitó előadásul vasárnap délután Rákosi Jenő «Magdolna» című színművét adják. Este hét órakor Kövessy Albert énekes bohózatának «Varrónéknak lesz a bemutatója,

